

планування соціально-економічного розвитку територіальної громади; постановки й узгодження управлінських цілей, ресурсного та інформаційного забезпечення управлінських рішень і дій; діагностування й прогнозування управлінських проблем і ситуацій; планування (прогнозування) управлінських впливів, ухвалення рішень, вибору оптимальних способів і методів управління; організації комунікативної взаємодії, опрацювання й застосування способів регулятивного і мотиваційного впливу, критеріїв оцінювання співробітників і процедур їх відбору.

Література.

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97>.

2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

3. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи / [Куйбіда В.С., Павленко В.П., Яцюк В.А. та ін.] ; за заг. ред. О. В. Турчинова. – К. : Геопринт, 2009. – 616 с.

4. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/infographics/item/id/2>.

5. Об'єднання громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/region/approved>.

СУЧАСНІ ПРОЯВИ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

***ГРАБАР Н.Г., К. НАУК ІЗ СОЦ. КОМУНІКАЦІЙ, ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Для сучасної педагогічної науки головною є теза: навчити учитися, а не тільки дати набір знань, якими студент не завжди вміє розпорядитися. Зважаючи на наявність сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють вирішувати різноманітні пізнавальні задачі на якіснішому рівні, слід наголосити, що діяльність педагога залежить не тільки від цього, а й від професійної компетенції.

Саме тому в умовах модернізації освіти набуває особливої значимості професійна компетентність, а нині й така її складова як толерантність. Толерантність як властивість особистості має вирішальне значення для всіх професій соціономічного типу. Проблема виховання толерантності – доволі складний феномен. Стає зрозумілим, що толерантність виступає базовою потребою людства, яка має інтегруватись у єдину систему цінностей суспільства. Технократичне мислення, утрата гуманістичних орієнтирів породили прагнення до безмежного володарювання, тотального панування над природою і людиною. Відійшли на задній план і були позбавлені престижу такі поняття, як милосердя, терпимість, вдячність, честь, дружба тощо.

В Декларації принципів толерантності, яка була ухвалена членами ООН з питань освіти, науки і культури звертається особлива увага на обов'язок країн – членів розвивати та забезпечувати поважання прав людини та основних свобод для всіх без винятку незалежно від їхньої раси, статі, мови, національної належності, релігії або стану здоров'я і боротися з проявами нетерпимості. Таким чином, толерантність визнано не тільки важливим принципом а й необхідною умовою миру та соціально-економічного розвитку всіх народів [2, с. 176].

Як свідчить аналіз наукових праць, питання толерантності досліджувалася з позиції філософії (Ю. Бромлей, Р. Валітова, В. Лекторський), психології (О. Асмолов, Г. Балл, О. Леонтьев), педагогіки (І. Бех, І. Зязюн, В. Петрицький, П. Степанов), визначено шляхи формування окремих видів толерантності (В. Бойко, О. Грива, І. Гриншпун, А. Жадан, Н. Лебедева, О. Лункова), висвітлено роль толерантності в професійній діяльності фахівців різного профілю, зокрема вчителів, та технології її формування (Н. Чернуха, Л. Капустіна, Є. Карякіна та ін.), розкрито аксіологічні основи вдосконалення професійної діяльності педагогів (Н. Асташова, В. Гриньова, В. Кремень та ін.). Незважаючи на вагомий внесок науковців у дослідження проблеми, виховання толерантності педагогів, рівень її сформованості на практиці в цілому залишається незадовільним, що вимагає продовження наукового пошуку в даному напрямі.

У більшості публікацій і в практиці професійного педагогічного спілкування комунікативна компетенція розуміється як складне і системне утворення. Серед складових комунікативної компетенції

вчені виділяють мовну компетенцію. Незважаючи на поліаспектність тлумачення дослідниками цієї категорії, а скоріше, саме через це, у практичному вимірі мовної підготовки майбутніх спеціалістів будь-якого фаху бракує свідомого виокремлення проблеми мовної толерантності, а відтак, і розуміння того, що основою комунікативної компетенції повинно стати формування толерантного ставлення до мови, якою ведеться професійне спілкування. Саме це необхідно враховувати педагогам при викладанні предметів гуманітарного циклу.

Основним здобутком просвітителя-гуманіста, поета, педагога другої половини XVIII століття Г. Сковороди, з огляду на сучасне гуманістичне розуміння толерантності, є викладені у його філософських діалогах і трактатах ідеї індивідуальної етики, визначення толерантності як невід'ємної складової цілісної особистості [5, с. 49].

Цікавим і актуальним є досвід оволодіння засадами толерантності у студентському середовищі, висвітлений у статтях Л.Завірюхи. У своїх статтях вона зазначає: «Брак досвіду, культури спілкування, незнання причин міжкультурних і людських розходжень породжують нетолерантність. Єдиний спосіб протистояти цьому – підвищити культурний і освітній рівень» [4, с. 79]. Із зарубіжних авторів найбільший інтерес представляють роботи А. Маслоу, К. Роджерса, Д. Фрейберга, С. Френе, Дж. Колта, С. Мадді. Гуманістичні погляди особистості, що самоактуалізується, А. Маслоу засновані на прагненні людини стати тим, ким вона може стати: «Люди повинні бути тим, ким вони можуть бути, вони повинні бути вірними своїй природі» [3, с. 66].

Толерантність – ключове поняття в європейській концепції освіти: «Толерантність освіченої людини розуміється при цьому не тільки як вимушена терпимість, але і як визнання іншого світогляду як рівноправного, усвідомлення власних кордонів, визнання іншої особистості і культури в якості необхідної умови збагачення свого власного існування в сучасному світі, в якому здійснюється поступове зближення різних народів» [1, с. 60-61].

З часом накопичився досвід до визначення основних рис толерантної особистості: прихильність до інших, поблажливість, терпіння, почуття гумору, чуйність, довіра, альтруїзм, терпимість до відмінностей, уміння володіти собою, доброзичливість, уміння не обговорювати інших, гуманізм, уміння слухати і чути, здатність до співпереживання. Нам відомо, що кризова ситуація в

багатонаціональному суспільстві стає живильним середовищем для виникнення міжнаціональної ворожнечі в діапазоні від особистісного роздратування до різних форм дискримінації і відкритого міжнаціонального конфлікту.

Аналіз визначень педагогічної компетентності дає змогу стверджувати, що педагогічна компетентність є системою наукових знань, інтелектуальних і практичних умінь і навичок, особистісних якостей і утворень, яка при достатній мотивації та високому рівні професійності психічних процесів забезпечує самореалізацію, самозбереження та самовдосконалення особистості педагога в процесі професійної діяльності. Спрямованість освітньо-виховного процесу потребує такої його трансформації, яка б забезпечила більші впливовість і дієвість, чого можна досягти за умови його (процесу) концептуальної підпорядкованості формуванню ціннісних орієнтацій особистості, які зумовляють її свідомість і поведінку.

Ефективними в цьому аспекті, на нашу думку, є культурно-виховні заходи: тематичні вечори, інсценівки, конкурси, зустрічі, екскурсії, та ін. На виховних заходах, спрямованих на формування національної свідомості, передбачається врахування менталітету, зокрема національного характеру і толерантного спілкування. Розробляючи зміст і методи національного виховання, педагоги кафедри намагаються використовувати психолого-педагогічні дані про вікові особливості вихованців. У виховних заходах на перших-других курсах акцентується увага на емоційному впливі, що уможливає розвивати пізнавально-образні здібності студента, формувати стійкий інтерес до історичної та народознавчої літератури. Основним результатом реалізації вищевикладеного є залучення молоді до цінностей толерантності, знайомство з багатого культурою нашої держави та Слобожанщини зокрема.

Комунікативна координація – необхідна умова успіху міжособистісної взаємодії, оскільки вона не тільки сприяє узгодженню мовних дій і вчинків комунікантів, неконфліктності, але й забезпечує багатоаспектну реалізацію комунікативних намірів співрозмовників.

Діяльність викладачів кафедри культурних універсалій загалом спрямована на формування свідомості людини, підготовку особистості до успішної життєдіяльності. У ній закладена сучасна методологія виховання, а саме: надання пріоритету розвиненій особистості, її життєвому й професійному самовизначенню, комунікативності, самореалізації з урахуванням толерантних принципів.

Література.

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф. Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Декларація принципів толерантності. Прийнята на XXVIII сесії Генеральної конференції держав членів ЮНЕСКО (25 жовтня – 16 листопада 1995 р.). – Париж : ООН, 1996. – С. 176.
3. Дружинин В.Н. Варианты жизни. Очерки экзистенциальной психологии / В.Н. Дружинин. – М.; СПб., 2000.
4. Завірюха Л.А. Оволодіння засадами толерантності в студентському середовищі / Л.А. Завірюха // Педагогіка толерантності. – 2003. – № 1. – С. 76.
5. Пісоцький В. Ідея толерантності в етиці Григорія Сковороди / В. Пісоцький // Людина і світ. – 1999. – № 10. – С. 49-51.

КАФЕДРА КУЛЬТУРНЫХ УНИВЕРСАЛИЙ В САМОРЕАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ

***Гуллаєв Мердан, студент*,
ХАРЬКОВСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ИМЕНИ ПЕТРА ВАСИЛЕНКО***

В условиях актуализации проблем культуры, культуре отводится роль формирования ценностно-ориентированной оптимально организованной и социально эффективной деятельности. Социальная роль культуры проявляется и в формировании моделей и стереотипов деятельности различных социальных групп и слоев [1]. В настоящее время происходит разрушение сложившихся ориентаций, уже не соответствующих изменившейся ситуации. Культура стремится к сохранению положительных норм и ценностей, сформированных ранее, и к созданию новых моделей и стандартов поведения и деятельности, оказывая, таким образом, регулирующее воздействие на развитие социальных процессов.

Культурологи выделяют две формы культурной универсализации: модернизацию и глобализацию [2]. Культурные универсалии изучали известные этнографы, антропологи и социологи, философы – Бронислав Малиновский, Адольф Бастиан, Лесли Уайт, Кларк Уисслер, Эмиль Дюркгейм, Марсель Мосс, Георг

* *Науковий керівник: Грабав Н.Г. доцент, канд. наук із соціальних комунікацій*